

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра модерної історії України та зарубіжних країн**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
/Остапець Ю.О./
« 07 » серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

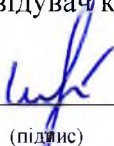
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітня програма	Початкова освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **013 Початкова освіта** освітньої програми «Початкова освіта».

Розробник: Кічера Віктор Васильович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри модерної історії України та зарубіжних країн.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри модерної історії України та зарубіжних країн,
протокол № 13 від « 29 » 06 2021 р.

Завідувач кафедри модерної історії України та зарубіжних країн

 /Шніцер І.О./
(підпис) (ПІБ)

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних економічних відносин

протокол № 7 від « 30 » 06 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Лешко С. А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма Навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 аудиторних – 48 самостійної роботи студента – 42	1	1
	Лекції:	
	28	14
	Практичні (семінарські):	
	20	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	42	76

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна навчальна і виховна мета дисципліни «Історія та культура України» полягає у створенні умов для свідомої орієнтації молодшої людини у сучасному світі, суспільстві, формування у неї відповідної активної соціальної та громадської позиції, підвищенні рівня духовної культури, культури спілкування і діяльності для сприяння їх соціалізації, активному включенню в соціально-політичне та економічне життя суспільства, підготовці до майбутньої професійної діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-7. здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК-1. здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-12. здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та реалізувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-13. здатність працювати в полікультурному середовищі.

Крім того, здобувач зможе самостійно давати стислу характеристику важливим, у тому числі для сучасності, історичним подіям, діячам, пам'яткам культури, розкривати їх значення та місце в історичному процесі та сьогоденні, розкривати на основі історичних фактів особливості історії різних регіонів України, їх специфіку та найхарактерніші риси, самостійно опрацьовувати історичні документи, наукову, науково-популярну і довідкову літературу, порівнювати, пояснювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб, спираючись на здобуті знання, на основі альтернативних поглядів на проблеми.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є опанування шкільного курсу «Історія України».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Початкова освіта», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, батьками, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.	ПРН 1
Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно- комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.	ПРН 3
Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної,	ПРН 6

інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.	
Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.	ПРН 11
Ефективно працювати в полікультурному освітньому середовищі.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія та культура України»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, батьками, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.	ПРН 1
Вміти критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно- комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.	ПРН 3
Вміти показувати роль особи та особистості, використовуючи знання з історичної науки	ПРН 6
Володіти навиками збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.	ПРН 11
Вміти застосовувати навички міжкультурного діалогу в полікультурному середовищі.	ПРН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- письмове тестування;
- усні дискусії;
- підготовка презентацій результатів виконаної індивідуальної роботи студента на обрану тему.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, письмове тестування.

Форма модульного контролю: письмова/усна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4		
8	8+9	8	8+9	50	100

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9	50	100
6	6	6+10	6	6+10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	32	5	30
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	9	1	10
Презентація	1	9		
Есе			1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	7	100	8	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Мінімальний поріг для допуску до модульної контрольної роботи становить 10 балів. Модульна контрольна робота складається з тестових завдань та запитання описово-аналітичного характеру.

Тестові завдання покликані оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від орієнтування у тематичному матеріалі по тестах, дане завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 30 балів.

Теоретичне запитання має на меті оцінити обізнаність здобувача з основними та важливими фактами історії та культури України, їх ролі в історичному розвитку держави, значенні для сьогодення. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у матеріалі теоретичних питань, ця частина завдань модульної контрольної роботи максимально може бути оцінена у 20 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «*Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		Диференційована	недиференційована
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Давня і середньовічна історія та культура України»

ТЕМА 1. Вступ. Первісно-общинний лад. Найдавніші цивілізації на території України.

1. Вступ. Джерела та література курсу.
2. Кам'яний вік на території України.
3. Мідно-бронзовий та залізний вік. Грецькі міста-держави.
4. Скіфи і сармати. Готи. Гуни.
5. Анти. Аварська навала. Ранні слов'яни.

ТЕМА 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.

1. Утворення Київської держави. Перші князі.
2. Розквіт Київської Русі. Володимир Великий та Ярослав Мудрий.
3. Русь за синів та внуків Ярослава Мудрого. Володимир Мономах.
4. Розпад Київської Русі. Галицько-Волинське князівство.

ТЕМА 3. Українські землі в умовах іноземної колонізації (друга половина XIV – перша половина XVI ст.).

1. Розподіл і захоплення українських земель Литвою, Польщею та іншими державами.
2. Боротьба за автономію та її ліквідація у складі Речі Посполитої.
3. Суспільно-політичний лад та економічний розвиток України наприкінці XVI - першій половині XVII ст.
4. Зародження і розвиток українського козацтва.
5. Селянсько-козацькі повстання кінця XVI — 20-30-х рр. XVII ст. Початки козацького державотворення.
6. Культура України у XVI — першій половині XVII ст.

ТЕМА 4. Українські землі у козацько-гетьманську добу.

1. Передумови, причини і початок (1648 р.) національної революції середини XVII ст. Б. Хмельницький.
2. Військово-політична ситуація в Україні 1649 – 1652 рр. Зборівський та Білоцерківський мирні договори.
3. Перехід під протекторат московського царя (1653 – 1657). Переяславська рада та союз із Трансільванією.
4. Україна у часи Руїни (1657 – 1676): соціально-політична боротьба і роль геополітичного фактора.
5. Ліквідація автономії України у ХУІІІ ст.

Змістовий модуль 2. «Модерна та новітня історія та культура України»

ТЕМА 5. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кін. ХУІІІ – у першій половині ХХ ст.)

1. Адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Чисельність та етнічний склад населення. Національне та соціальне становище українського народу.
2. Україна в російсько-турецьких війнах 1806-1812 рр. та 1828-1829 рр.
3. Російський визвольний та польський національно-визвольний рухи на українських землях в 20-30-х рр.
4. Декабристи і Україна.
5. Кирило-Мефодіївське товариство.
6. Повстання селян під проводом У.Кармелюка. «Київська Козаччина» - 1855 р.

7. Національно-культурний рух до поч. XX ст.

ТЕМА 6. Українські національно-визвольні змагання (1917-21 рр.).

1. Утворення і діяльність Центральної Ради
2. Боротьба за владу, початок громадянської війни (кінець 1917 р. — квітень 1918 р.)
3. Українська держава гетьмана Скоропадського
4. Директорія. Відновлення УНР
5. Західноукраїнська Народна Республіка і Закарпаття 1918—1919 рр.
6. Відновлення радянської влади в Україні. Денікінщина
7. Завершення української національно-демократичної революції, її наслідки та уроки.

Тема 7. Українські землі у 20-30-ті рр. XX ст.

1. Нова економічна політика та її проведення в Україні.
2. Україна і утворення СРСР.
3. Українське відродження 20-30-х рр.
4. Політика форсованої індустріалізації, колективізації та їх наслідки.
5. Західноукраїнські землі між двома світовими війнами.

ТЕМА 8. Україна напередодні та в роки Другої світової війни.

1. Репресії 1930-х рр.
2. Пакт Ріббентропа-Молотова.
3. Включення західноукраїнських земель, Північної Буковини, Південної Бессарабії до складу УРСР. Радянізація західноукраїнських територій.
4. Радянсько-німецька війна. Початок війни. Причини катастрофи. Оборонні бої влітку-восени 1941 р. Відновлення української держави. Поразка радянських військ.
5. Окупаційний режим. План «Ост». Геноцид. Розгортання руху опору в Україні та його течії: радянське підпілля і партизанський рух; оунівське підпілля. Створення Української повстанської армії.
6. Перемога Червоної Армії під Сталінградом і початок вигнання окупантів з України. Курська битва. Завершення Другої світової війни.

ТЕМА 9. Україна в другій половині XX ст. – першій половині XXI ст.

1. Суспільно-політичне та культурне життя в Україні в другій половині 40-х — на початку 50-х рр.
2. Політика часткової десталінізації в Україні, її непослідовний характер.
3. Наростання кризових явищ у суспільно-економічному, політичному та культурному житті
4. Україна у добу «перебудови». Боротьба за незалежність
5. Розвиток культури в Україні в 50-80 ті рр. XX ст.
6. Незалежна Україна.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Давня і середньовічна історія та культура												
ТЕМА 1. Вступ. Первісно-общинний лад. Найдавніші цивілізації на території України.	7			-	-	3	9	2			-	7
ТЕМА 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	9	4	2	-	-	3	10	2			-	8
ТЕМА 3. Українські землі в умовах іноземної колонізації (друга половина ХІУ - перша половина ХУІ ст.).	9	4	-	-	-	3	11	2			-	9
ТЕМА 4. Українські землі у козацько-гетьманську добу.	9	6	-	-	-	3	11	2			-	9

Разом за змістовим модулем 1	34	20	2	-	-	12	41	8			-	33
Змістовий модуль 2. Модерна та новітня історія та культура												
ТЕМА 5. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кін. ХУІІІ - у першій половині ХХ ст.)	14			-	-	8	12	3			-	9
		4	2									
ТЕМА 6 Українські національно-визвольні змагання (1917-21 рр.).	11			-	2	3	9	2			-	7
		6	-									
ТЕМА 7. Українські землі у 20-30-ті рр. ХХ ст.	11	-		-	2	3	8	1				7
			6									
ТЕМА 8. Україна напередодні та в роки Другої світової війни.	9	-		-	-	3	10	1				9
			6									
ТЕМА 9. Україна в другій половині ХХ ст. – першій половині ХХІ ст.	11	-		-	2	5	10	1				9
			6									
Разом за змістовим модулем 2	56	12	20	-			49	8			-	41
Усього годин	90	28	22	0	6	34	90	16			-	74

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Найдавніші цивілізації на території України.	2	-
2	Тема 2. Культура Київської Русі	2	
3	Тема 3. Регіональний розвиток на теренах українських земель	2	
4	Тема 4. Особливості урядування на території українських земель у козацько-гетьманську добу	2	
5	Тема 5. Політичні реформи у добу Російської та Австрійської імперій. Історія Закарпаття після Першої світової війни	2	-
6	Тема 6. Українські національно-визвольні змагання (1917-21 рр.).	2	-
7	Тема 7. УРСР у 20-30-х рр.	2	-
8	Тема 8. Україна в Другій світовій війні. Радянська Україна після другої світової війни	4	-
9	Тема 9. Україна суверенна і незалежна держава (1991-2009)	4	-
Разом		22	-

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Вступ. Первісно-общинний лад. Найдавніші цивілізації на території України.	10	14
2	Тема 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	10	10
3	Тема 3. Українські землі в умовах іноземної колонізації (друга половина XIV – перша половина XVI ст.).	8	14
4	Тема 4. Українські землі у козацько-гетьманську добу.	8	10
5	Тема 5. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кін. XVIII – у першій половині XX ст.)	8	10
6	Тема 6. Українські національно-визвольні змагання (1917-21 рр.).	6	10
7	Тема 7. Українські землі у 20-30-ті рр. XX ст.	8	14
8	Тема 8. Україна напередодні та в роки Другої світової війни.	8	10
9	Тема 9. Україна в другій половині XX ст. – першій половині XXI ст.	6	14
Разом		42	76

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Архів Коша Нової Запорізької Січі. Опис справ 1713 – 1776 рр. К., 1994. 232 с.
2. Боплан Г. – Л. де. Опис України з картами. К. : Наукова думка, 1990.
3. Былины : Киевский цикл. К. : Дніпро, 1982. 254 с.
4. Возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною. Ужгород : Закарпаття, 2000. 344 с.
5. Галицько – Волинський літопис. Львів : Червона калина, 1994. 253 с.

6. Голод 1921 – 1923 років на Україні : Збірник документів і матеріалів. К., 1993.
6. Голод 1932 – 1933 років на Україні : очима істориків, мовою документів. К. : Політвидав України, 1990.
7. Голод в Україні 1946 – 1947 р. : Документи і матеріали. К., 1996. 375 с.
8. Документи Богдана Хмельницького. К. : Вид.-во АН УРСР, 1961.
9. Історія держави і права України. Хрестоматія. К. : Вен турі, 1996.
10. Історія СРСР в документах та ілюстраціях. К. : Рад. Школа, 1967.
11. Історія України. Документи. Матеріали. К. : Академія, 2002.
12. Історія української культури / за ред. І. Крип'якевича. К. : Либідь, 1990.
13. Києво – Печерський Патерик. К. : Либідь, 1991.
14. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.02.19)
15. Повість врем'яних літ. К. : Радянський письменник, 1990. 558 с.
16. Слово о полку Ігоревім та його поетичні переклади та переспіви. К. : Наукова думка, 1967. 520 с.
17. Україна у Другій світовій війні у документах : Збірник архівних матеріалів (1941 – 1942). Т.2. Львів, 1998. 383 с.
18. Українська Центральна Рада : Документи і матеріали. У 2-х т. К., 1996 – 1997.
19. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Упор. Б.І.Білик, Л.В.Дячук, Я.С.Калакура та ін. К. : ІСДО, 1993.

Допоміжна література:

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. К. : Дніпро, 1991. 238 с.
2. Апанович О. Українсько – російський договір 1654 р. : міфи і реальність. К. : Варта, 1993. 135 с.
3. Бабенко Р. Прикордонні землі Південно – Західної Русі і Золотої Орди (друга половина XIII – перша половина XIV ст.) // Історія в школі. 2001. № 3. С. 6 – 11.
4. Балагурі Е., Пеняк С. Закарпаття – земля слов'янська. Ужгород, 1977.
5. Баран В. Десталінізація в Україні : перша спроба // Сучасність. 1995. № 11. С.106 – 117.
6. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної укр. нації XIX-XX ст. – К.: Генеза, 1996. – 360.
7. Вегеш М. Карпатська Україна (1938 – 1939). Ужгород, 1993.
8. Вегеш М. Карпатська Україна 1938 – 1939 років у загальноєвропейському історичному контексті. Ужгород, 1997. Т. 1 – 2.
9. Верстюк В. Центральна Рада в модерній історії України // Сучасність. 1998. № 1. С.91 – 98.
10. Верстюк В.Ф. Симон Петлюра : політичний портрет (до 125 – річчя від народження) // УІЖ . – 2004. – № 3. – С.112 – 127.
11. Гуржій І.О. Розвиток товарного виробництва і торгівлі на Україні (з кінця XVIII до 1861 р.) К., 1962.
12. Данилюк Д. Історія Закарпаття в біографіях і портретах. Ужгород : Патент, 1997. 289 с.
13. Задорожний В.Є. Товарне виробництво і торгівля на західноукраїнських землях. Львів, 1989.
14. Залізник Л. Первісна історія України. К. : Либідь, 1999. 228 с.
15. Історія держави і права України. Хрестоматія. К. : Вен турі, 1996. С.35 – 76.
16. Історія української культури / За ред. І.Крип'якевича. К. : Либідь, 1990. С.126-128.
17. Костомаров Н.И. Исторические произведения. К., 1989. 736 с.
18. Котляр М. Галицьке боярство проти князів Романовичів // Археологія. 1999. № 2. С.85 – 92.
19. Котляр М. Галицько – Волинська Русь. К. : Альтернативи, 1998. 335 с.
20. Крип'якевич І.П. Історія України. Львів : Світ, 1990. 519 с.
21. Кульчицький С. В., Мицик Ю. А., Власов В. С. Історія України : Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів. К. : Літера ЛТД, 2008.

22. Кульчицький С.В. Історичний висновок про діяльність ОУН – УПА // Сучасність. 2001. № 6. С.50 – 58.
23. Мицик Ю. Церковне життя України наприкінці XVIII – початку XX ст. // Історія в школах України. 2004. № 8. С.52 – 54.
24. Нариси історії Закарпаття. Т.1. Ужгород, 1993. 436 с.
25. Субтельний О. Україна : історія / пер з англ. Ю. І. Шевчука. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Либідь, 1993. 720 с.
26. Федака С.Д. Політична історія України – Русі доби трансформації імперії Рюриковичів (XII ст.). Ужгород, 2000. 340 с.
27. Фенич В. Українське питання напередодні та в роки Першої світової війни в планах воюючих держав // Україна на міжнародній арені у XX ст. Ужгород : Патент, 2000. С.15 – 31.
28. Шандор В. Закарпаття : Історично – правовий нарис від IX ст. до 1920 р. Нью – Йорк, 1992. 292 с.
29. Шаповал Ю. Пакт Ріббентропа – Молотова та Західна Україна : нові документи і факти // Історія в школах України. 2000. № 2. С.15 – 21.
30. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К. : Критика, 2009. 584 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://exlibris.org.ua/apanowicz/> (На сторінці представлено електронну версію книги відомої дослідниці українського козацтва Олени Апанович «Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі». Мова сайту українська.) (дата звернення: 25.02.19)
2. <http://history.franko.lviv.ua/> (Книги в електронному виді : Наталія Яковенко «З найдавніших часів до кінця XVIII ст.».; Ярослав Грицак «Формування модерної української нації XIX-XX ст.») (дата звернення: 23.04.20)
3. <http://litopys.org.ua/> (На сайті представлено проект електронної бібліотеки давньої української літератури. Бібліотека є добіркою електронних книг і текстів, об'єднаних єдиною тематикою. Мова сайту українська.) (дата звернення: 25.03.20)
4. <http://litopys.org.ua/cultur/cult.htm> (Українська культура. Лекції за редакцією Дмитра Антоновича) (дата звернення: 25.02.20)
5. <http://www.history.org.ua> (сайт інституту історії України НАН України, на якому є багато різних монографій і підручників з історії України, які можливо завантажити) (дата звернення: 25.12.19)
6. http://www.history.univ.kiev.ua/index_ukr.html (Сайт історичного факультету Київського національного університету ім. Т.Г.Шевченка) (дата звернення: 25.02.20)
7. <http://www.nbu.gov.ua/books/2009/09vojiuk.pdf> (Історія української культури) (дата звернення: 25.02.20)
8. Довідник з історії України. В 3 т. / [Нариси історії України](http://history.franko.lviv.ua/). URL: <http://history.franko.lviv.ua/>. (дата звернення: 25.02.20)
9. Документи з історії, етногенетики, антропології, археології України. Історична веб-хрестоматія UKRAÏNARUS. URL: http://geocities.com/ua_ukraine/ukraînerus.html. (дата звернення: 25.02.20)
10. Документи з курсу історії України / Електронная хрестоматія. URL: <http://historydocs.narod.ru/ukr.htm>. (дата звернення: 22.10.19)
11. Документы. Украина. URL: <http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/ukraine.htm>. (дата звернення: 25.02.20)
12. Збірники документів і монографії / Центральний державний архів громадських об'єднань України. URL: <http://www.cdago.gov.ua/publics/zbirniku>. (дата звернення: 25.02.20)
13. Український історичний журнал / Інститут історії України НАН України. URL: <http://www.history.org.ua/?litera&askAbout=journal>. (дата звернення: 25.02.20)

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» ___ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» ___ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» ___ 20___ р. Завідувач кафедри _____

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» ___ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» ___ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібно підкреслити)

протокол № ___ від «___» ___ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)